

Náš List

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Náš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 2:50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 21. oktobra 1905.

Štev. 42.

So Slovence prodali? Komu? Za koliko?

II.

Vemo, da smo stopili s tem v boj proti večini hrvatskih in dalmatinskih politikov. Ali to nas ni strašilo. V takem boju se nam ni šlo nikdar za ropot in vpitje, in pri odkritju bistva reške resolucije, ki je nam Slovincem očiten grob, se nam ne gre za škandal ali za senzacijo: nam leži le resnica na srcu.

Kaj je pravzaprav premotilo hrvatske in dalmatinske poslance, zbrane na Reki, za resolucijo, v kateri obetajo hoditi roko ob roki z ogrsko opezi-cijo pod Košutom, le če dovoli ta njim večjo politično svobodo in združitev z Dalmacijo, je nam nerazumljivo. Saj so pisali češki „Narodni listy“ še letošnjo spomlad, da ni misliti toliko časa na nobeno paktiranje, na nobeno sporazumljenje Slovanov z Madjari, dokler zatirajo ti Slovake in druge Slované na način, ki kriči do neba.

In v tistem trenutku, ko zametava Košutova stranka tako prezirljivo pravice Slovanov in drugih nemadarskih narodnosti, ko ne da splošne in enake volilne pravice samo zaradi tega ne, da ohrani sebe na površju in tlači s tem druge — v tem hipu ji izročajo hrvatski politiki svoje simpatije, ji ponujajo pomoč in sklepajo z njo pogodbo, ko vendar še ni gotovo, če še sploh pride koalicija do vlade, da, je celo prej izključeno, kakor ne!

Vodja neke opozicionalne stranke na Hrvatskem se nam je izrazil, da ne izražajo z resolucijo ravno simpatije Košutovcem, pač pa je to taktičen korak, s katerim se hoče poskusiti zdaj enkrat z Budo, „ker nas je puščal Beč na cedilu“. Tudi urednik enega največjih hrvatskih dnevnikov nam je dejal, da se hoče s to resolucijo samo „probati“.

O, sveta domišljija! Na eni strani pišejo, da je ta resolucija velik zgodovinski dogodek, s katerim se pokaže prava smer vsej hrvatski politiki, prav v

isti sapi pa pravijo, da jim je to samo sredstvo za — probanje.

Jugoslovanska politika je že na glasu, da se lovi rada po zraku, ali take stvari še nismo izlepa doživeli, kakor s to resolucijo, zaradi katere prihajajo dalmatinski poslanci v Zagreb, da pridobe za njo še druge hrvatske stranke...

Reška resolucija — ki ne omenja niti Slovanov v Avstriji — je v očigled dejanskemu položaju že sama ob sebi velika nesmisel, ali blamaža njenih vstvariteljev postane tem strahovitejša, če Košutovec sploh do vlade ne pridejo! Čemu potem toliko beganja javnosti z raznimi brzojavami, sklepi in shodi. Če so imeli reški politiki resen namen, označiti stališče, ki naj bi je zavzemali Hrvatje (in sploh Jugoslovani; v ta namen bi se morali vabiti vsaj še Slovinci!) napram sedanji ogrski krizi, bi se smeli opirati edino le na ono madjarsko stran, ki ima politično pravico in narodno enakopravnost v svojem programu. Kajti le taka stranka jim daje garancijo, da se izpolnijo želje Hrvatov; ker pa ni do zdaj še nobene take stranke na Ogrskem, tudi hrvatski politiki niso mogli z nobeno paktirati. Ali preko vseh teh tehtnih in najtehtnejših pomislov so ponudili roko — Košutu.

Če bi si mogli misliti, da so storili ta korak reški politiki iz svoje preudarnosti ali iz svojega prepričanja, potem bi morali imenovati njih resolucijo ne le narodno izdajalstvo, ampak izdajalstvo cele jugoslovanske zajednice v kulturnem in političnem smislu.

Eden izmed najuglednejših voditeljev hrvatske napredne stranke se nam je izrazil, da bi zašla reška resolucija na polje romantike, na polje prazne domišljije, če bi se govorilo v njej kaj o Slovincih, kajti bilo bi revolucionarno, če bi se združili na Reki s Hrvati tudi Slovinci. Ne moremo pri tem dovolj ponavljati, da nam ni pri razkritju takih mišljenj za senzacijo in škandal. Naša skromnost in resnicoljubje je preočito, če tudi se nam oporeka iz naj-

trinajstotico njih trupel, ki so visela na vislicah pred jugovzhodnim ogrskim mestom Arad...

Bilo je pred šestimi leti, ko sem stopal prvič po budapeštanskem tlaku. Vračal sem se tedaj iz Srbije, kjer sem prisostvoval tudi usmrtitvi atentatorja Kneževića na rajnega srbskega kralja Milana. Stali smo tedaj na valovitih tleh karamburskega strelišča; pred sveže izkopano jamo v črni obleki mladi Knežević in pred njim petorica orožnikov, ki so pomerili nanj svoje karabine. Septembrsko solnce se je bližalo počasi svojemu zatonu, po Kneževiću pa je pričrnila topla človeška kri. In v naša srca je stopila mrtvaška žalost.

Iz teh misli me predramijo kliči: „Az Ujsag“, „Magyar Hirlap“, „Népszava“!

V Budapešti, kakor sploh na Ogrskem, je doma kolportaza. Časopise lahko vsak javno na cesti prodaja in ponuja. Preje si srečal na vsakih deset korakov berača, ki te je nadlegoval za vinar, zdaj ne vidiš v celem mestu niti enega, ki bi prosjačil za milodare. Tu vidiš staro ženo s tresočo se roko in velikimi očali na nosu, tam mladega moža, ki ima odrezani obe nogi, drugje zopet ubožno mater, odeto v razdrapano in umazano obleko, tam mladega fantalina, ki jo ubira za električnim cestnim vozom kakor ga le neso pete. In vsak izmed teh ponuja časopis. Budapeštanci pa tudi niso tako politično mrtvi, kakor je dosti Slovencev. Na Ogrskem čita politične časopise vsaka kuharica, vsak fant. Prigodi

odličnejše (vsaj za nas) slovenske strani, da smo preveč resnicoljubni v svojem pisanju.

Če nam je dejal gori omenjeni hrvatski politik, da niso vabili na reški sestanek Slovencev zaradi tega, „ker ni bil to moment, da bi se došlo z raznimi fantazijami“ in ker niso Slovenci pri tem tako „angažirani“ (posredno po Košutu res nismo „angažirani“, pa tudi neposredno ne! Op. st.), moramo izjavljati sledeče: reški politiki so se izjavili odločno, da so se sešli „povodom političkoga stanja, u koje je dospjela monarhija usled krize u Ugarskoj“. Kaj nismo mi Slovenci mar v ravno isti monarhiji, kakor so Hrvatje in pod ravno istim nesrečnim orlom, pod katerim ječe tudi Dalmatinci? Jeli sploh kak narod v avstro-ogrski monarhiji, ki bi mogel reči, da ni „angažiran“ pri ogrski krizi? Ogrska kriza ne pomenja vendar popolnoma nič drugega, kakor krizo habsburške politike, in pri tem nismo zainteresirani mi prav tako, kakor so Hrvatje, Čehi, Nemci itd.?

Če pa so menili možje, ki so sestavili reško resolucijo, resno na svoje delo — vsaj pričakovati bi bilo to — ali se niso zavedali pri tem svojega stališča, na katerega so se postavili? Vemo, oni so bili vede ali nevede oprode Košutove klike (če so bili vede, so pokazali s tem svojo moralčno, če so bili nevede, pa svojo politično propalost); če pa trdijo, da so se sešli iz lastne volje, in recimo, da jim mi verujemo, se je zgodilo to edino vsled tega, ker niso znali druge poti, da pridejo v ogrski krizi do kake besede, ki bi jo sicer radi govorili ali niso znali, kako, in tega še tudi danes ne znajo.

Po ovinkih so izjavili, da zahtevajo najprej združitev Dalmacije s Hrvatsko, in ko je to doseženo, gredo korak naprej. S tem hočejo označiti, da niso pustili Slovencev iz vidika*. Kdaj pa je še označeval kak političen korak večjo površnost, kakor ta reška resolucija, ki se postavlja na eni strani na stališče nekakega dualizma, tistega morilnega orodja, ki uničuje na vseh koncih in krajih življenje v naši mo-

* To poročilo prejemamo po voditelju neke hrvatske stranke. Op. ured.

se, da si posežeta dva politično različno misleča čevljarstva vajenca v lase. Da ne primeta prerahlo, se razume samo ob sebi.

Na Ogrskem, kjer izhaja 464 različnih madjarskih časopisov, čita delavec, ko gre na delo, čita zopet opoldne, ko počiva, in zvečer, ko se vrača domov, spotoma. Tako dela uradnik, meščan, trgovec. Ob vsakem dnevnem času imaš sveža poročila, in ko sem se vračal od seje parlamenta, so prodajali pred zbornico že časopise, v katerih je bil natisnjen tek in zapisnik cele seje. Izdajatelj takega lista ima v zbornici svoje poročevalce. Poleg teh stoje in čakajo mladi uslužbeni. Komaj napiše poročevalec dva tri stavke, že mu jih odnese uslužbenec in poročevalec napiše zopet nekaj besed na nov papir itd. In tako se je zgodilo, da so čitali poslanci, ko so se peljali z električnim vozom domov, govore, ki so jih imeli v zbornici.

Na koncu ulice ti ponuja mlad mož publikacije socialistične stranke. „Kdo hodi po krivih potih?“ je naslov listu, ki ga prejme vsak mimogredoči zastoj. Preden greš čez cesto, se moraš pazno ozreti, da ne prideš pod kolo električne železnice ali avtomobilov, ki švigajo na nekaterih mestih kakor blisk mimo tebe.

Začuden obstojiš in opazuješ poštnega slugo, ki pobira pisma iz tržic. Mož se vozi z avtomobilom. Zdi se ti, da si kakor v Parizu ali Berlinu. Na Dunaju še niso tako daleč z udobnostmi.

Iz revolucionarnega mesta.

Revolucionarji. — Kolportaza. — Poštni sluga na avtomobilu. — Narodna knjižnica. — Podzemna električna železnica. — Tržnice za sladkor. — Geza Maroc. — Opera in časnikarske vesti po telefonu.

Izmed evropskih mest zanima svet v poslednjem času najbolj Budapešta. Tu je središče sile, ki podira tla staroznani rodbini Habsburžanov. Nad sedemsto let je že stara ta družina, in čudna so pota in neizprosna, po katerih je stopal Habsburžan do svoje moči. Ne blagor in srečo ljudstva, ampak povečanje svoje posesti in svoje moči so imeli ti v svojem srcu. Tako govori in sedi o njih zgodovina.

In zdaj je prišel tisti dan, ko prihaja povračilo. Budapešta je danes sedež revolucionarjev, ki niso kmetkega niti delavskega niti meščanskega stanu, ampak grofovskega. Tam se ne gre dokazati, da je ljudska volja več, kakor kraljeva, tu se gre danes za boj med vladarjem in med plemenitaši, ki so se uprli najvišji volji. Ogrska ni danes več kraljevina, ampak v resnici republika, v kateri odločujejo razni grofi Andrasiji in Aponiji.

In s temi igra kralj Ferencz József I. nevarno igro. Nevarno samo za dinastijo. Plemenitaši ne izgube ničesar, ker ničesar nimajo, obesili jih pa tudi ne bodo, kakor se je zgodilo to madjarskim bojovníkom za svobodo leta 1848., ko se je igral veter s

narhiji, na drugi strani pa izjavlja na tihem, da hoče skrbeti „potem“ tudi za — Slovence.

Če se ponujajo hrvatski politiki Košutovcem, ki stoje na stališču federacije v Avstriji in samostojnosti na Ogrskem (s pravimi besedami: madjarska nadvlada), podpirajo tudi oni tak dualizem in ne uvidijo, da je edina rešilna pot iz večnih kriz v naši monarhiji **federacija**. Na podlagi federacije t. j. avtonomije vsake posamezne narodnosti se more in mora preleviti naša monarhija, če noče postati najbolj gnjila, smešna in krivična državna naprava v celi Evropi. Hrvatje, zbrani pri reški resoluciji, pa so za Košuta, če jim izpolni ta njih separatistične zahteve, za tistega Košuta, ki je sicer (vsaj na videz) navdušen za federacijo v Avstriji, noče pa o njej na Ogrskem ničesar slišati! Kako jasno se je pokazalo na Reki, da govorjenje ni politika, ampak le delo in učenje!

Zdaj pa pride še slovenski dnevnik, ki piše s svojo prirojeno mu plitvostjo visoke besede: „Košutovo zagovarjanje federacije je naredilo velik vtis zlasti med Čehi in Poljaki“. Odkod neki imajo ti ljudje take vesti? Pisatelj teh vrstic čita sicer časopise šestih jezikov, ali tega vendar še ni zasledil, da bi postal Košut naenkrat navdušen federalist. Če pa govori Košut o federalizmu v Avstriji, je pa to le navaden političen manevar, ki naj ima namen, pridobiti si simpatije različnih v Avstriji živečih narodov. In malo dalje piše prav isti list: „z resolucijo se strinjajo vse narodne napredne stranke hrvatske. Nasprotujejo ji samo zastopniki dvorne kamarile, čestilec Hedervarijev dr. Frank in mednarodni klerikalci okrog „Hrvatstva“. Vse druge hrvatske in srbske stranke stoje na stališču te resolucije in se hočejo po njej ravnati“. (Kaj pa se pravi to: „po njej ravnati“? Tega vendar nihče ne razume.) Tako si upa pisati slovenski dnevnik potem, ko je povedal že enkrat prej, da se z resolucijo tudi Stjepan Radić, vodja „hrvatske pučke seljačke stranke“* ne strinja. Ali pa je morda štel tistega St. Radića, ki je izgnan iz Avstrije zaradi svojih vehementnih napadov na vladajoče kroge, ki ga zapira ogrska vlada zato, ker se poteguje edino le za pravice Hrvatov in vseh Slovanov — je štel mar tega bojevnika Slovana med dunajsko kamarilo ali med klerikalce okrog „Hrvatstva“ in s tem podal roko človeku, ki imenuje Radića v „Pokretu“ mladega madjarona? Tudi pri nas se da dosti več na sramotno medsebojno klanje, kakor pa da bi se stopalo enotno za enotnimi nacionalnimi cilji. Mesto da bi se dvignili vsi slovenski časopisi proti reški resoluciji, pa se dobe taki, ki jo celo — priporočajo. Samo eno nas tolaži: da delajo tako iz svoje nevednosti.

In kaj se zgodi s tem, če bi se res združila Hrvatska z Dalmacijo? S tem je res ojačena ogrska državna polovica, ali Slovenci smo izključeni za veke. Potem ni več mogoče misliti na kako federacijo ali na jugoslovansko edinstvo. Mi ostanemo osamljeni: na vzhodu Hrvatska, ki je vezana na Ogrsko, na severu Nemci, na zapadu Italjani, na jugu morje, tisto morje, ki ostane za nas brezpomembno. Če bi se na-

* H. P. S. S. zaznamenovana: hrvatska ljudsko-kmetška stranka. Op. ured.

Ker stojim že ravno pred narodnim muzejem, me prime želja, ogledati si ondotno zbirko knjig in starih listin.

Po slugi oddam ravnatelju knjižnice svojo karto. Ogled mi je dovoljen, za voditelja dobim mladega dr. Šuflaja, ljubljence bana — Pejačevića. Mladi doktor, ki čaka tu na docenturo, mi razkaže najprej sobo, v kateri hranijo knjižnico Lajoš Košuta. Kakor znano, je bil to tisti mož, ki je odstavil habsburško dinastijo z ogrskega prestola, kakor se je dejalo tedaj: za večno.

Skozi dvorano, kjer so obložene police z debelimi zvezki vseh na Ogrskem izhajajočih časnikov, dospemo do shramb, kamor so dale vse večje madjarske rodbine svoje listine v roke upravi narodnega muzeja. Videl sem tam najstarejšo listino Košutove rodbine iz leta 1263, iz katere se jasno razvidi, da so Košutovci slovanskega pokolenja. Moj spremljevalec, Hrvat dr. Šuflaj me opozori na najstarejšo listino, pisano v madjarskem jeziku. Pod steklom hranijo tu dva listka, na katerih se nahaja napisan odlomek iz mrtvaškega govora v madjarsčini iz časa 1200 do 1210. Sploh najstarejša listina, ki se tiče Ogrske (napisana seve v latinskem jeziku) seže nazaj v leto 1055. Hranijo še neko drugo, 54 let starejšo, iz časa prvega ogrskega kralja sv. Štefana, a o njej velé, da je ponarejena. Prvi madjarski tisk izvira iz šestnajstega stoletja. V tem stoje s Slovenci na isti stopnji.

mera hrvatskih politikov, ki so se sestali na Reki in skušajo pridobiti zase vso javnost, uresničila, potem smo prodani Slovenci. Mi obstajamo samo še kot ozemlje, ki si ga osvoji Italija ali Nemčija, prej ali slej.

Mesto da so pomislili imenovani politiki, da je v naši monarhiji Slovan v pretežni večini in bi mislili, kako pomagati tem do svojih pravic in se shajali na take sestanke v svrhu dogovorov skupne taktike v dosego tega cilja, pa se ponujajo Košutovcem, in pravijo — vsaj neki srbski politik, ki se je udeležil zagrebškega sestanka, nam je tako trdil — da je reelno samo to, kar je sklenila reška resolucija, vse drugo je utopija, je revolucionarno itd. Kakor da bi jih Košut naučil, kako naj govore.

Ali pa smo morda Slovenci, Čehi, Poljaki, Malorusi in Slovaki izven monarhije živeči?

Malokdaj se je družila površnost z nepoznanjem politične situacije v taki meri, kakor ravno ob tem času, ko so sklepali na Reki resolucijo, ki je izšla s pisalne mize Ferenc Košuta, stanujočega v Budapešti, Jozsef Körut 47, II, desno. (Dalje prih.)

Zakaj nas sovražijo.

Komaj dobrih devet mesecev izhaja naš list, a že se je oglasilo od vseh strani vse polno prikritih in neprikritih nasprotnikov, ki so nam hoteli ne le izpodkopati tla, ampak so nas celo grdili z najrazličnejšimi imeni, med katerimi je stalo tudi napisano, da si izmišljamo razne stvari, da lažemo itd. Brez uspešno je bilo sicer naše sklicevanje na vse take, naj nam dokažejo, da nismo pisali resnice. Ali zato so poskušali tembolj z obrekovanjem.

Izprva se je dvignilo proti nam dr. Šušteršičevo glasilo, ki je trdilo, da prekašamo v podlosti laži celo dr. Tavčarjev list. Da se to ni zgodilo brez vednosti ljubljanskega škofa, je kakor neutemeljeno, tako resnično. In od tedaj smo sklenili, na take stvari sploh ne več odgovarjati. In kako se je izpremenilo naenkrat obnašanje klerikalnih proti nam!

Brž ko je videl „Slovenec“, da nastopamo ravno tako proti brezdelnosti in samopašnosti liberalne, kakor smo storili to proti klerikalni, se je hitro umaknil nazaj in iz varnega zavetja gledal, kako nismo prizanašali nikomur. Molčal je celo tedaj, ko smo razkrili nepošteno politično pot, na katero hoče naša klerikalna. Ne vemo, ali je zvedel, odkod smo prejeli informacije, in je vsled tega molčal, ker je vedel, da izključujejo naše besede vsak dvom; ali pa ni imel ničesar drugega povedati, kakor pritrditi našemu pisanju (in tega iz lahko umljivega vzroka ni smel storiti!); ali pa si je morda celo mislil, da postanemo prizanesljivi napram njemu, če nas pusti on v miru.

Taki vljudnosti odgovarjamo s svojim preziranjem. Svojim čitateljem pa prepuščamo, naj si napravijo sami mnenje o ljudeh, ki zro tako škodoželjno veselo na svojega političnega nasprotnika, če mu hočemo „izneveriti njegove pristaše“. Če smo videli, da se mrajejo kje tla našim nasprotnikom vsled našega prizadevanja, nas ni napolnjevala škodoželjnost. V najostrejših trenutkih smo varovali odkrito-

Ogrski narodni muzej hrani tudi mnogo za Hrvate važnih listin in knjig, tako zagrebški brevjar, ki je izšel 1488. leta v Benetkah v latinskem jeziku in šestlet mlajšega senjskega, ki je pisan v glagolici.

Sedem velicah dvoran hrani ostale knjige, katerih število presega pol milijona. Muzej je zelo bogato založen z narodnim denarjem, tako da znašajo samo letne obresti tega premoženja dobrih stotisoč goldinarjev. Tako je tudi razumljivo, da pokupi knjižnica, ki je le pododdelek muzeja, vsako leto več velikih zbirk. Lani je dala za eno tako zbirko knjig 40.000 kron.

Ko prideš iz muzeja, nimaš daleč do postaje podzemne električne železnice, ki te popelje iz mesta v „ljudski vrt“, kakor imenujejo Budapeščanci svoj Tivoli. V ljudskem vrtu je nastanjen tudi velik zverinjak. Na drugi strani se pripelješ zopet v mesto nazaj.

Tako stopam zopet po granitnem tlaku ogrskega glavnega mesta. Pri vsaki kavarni vidim viseti zunaj na zidu veliko truzičo iz pločevine. Obliko sreča ima, je svetlo modro pobarvana in opremljena na prednji strani s tremi manjšimi odprtini. V njo vrže vsak iz kavarne prišedši košček sladkorja, ki mu ga je bilo morda preveč pri kavi. Skupiček iz tega javno darovanega sladkorja porabijo za nakup mleka, ki ga porazdele brezplačno med uboge otroke. Tako so nabrali letos v juliju, torej v času, ko je

srčnost boja, poštenje dela in misli in dostojnost v besedah, če tudi je bila zaman naša želja, da bi delali i drugi tako.

Mi smo dejali, da stopamo med Slovence v znamenju nove politike. Kajti po našem mnenju je tudi politika del prosvete (pri tem ne mislimo kolonijalne politike Nemčije, Anglije itd.). Če pa smo se zavedali tega, kako pri koncu bi moralo biti z našim političnim in osebnim poštenjem, če bi skušali razširjati probudo med Slovence z — lažjo!

Da so nas obsojali nekateri tako, se ne čudimo preveč. S tem smo iznova prepričani, da razumejo pri nas nekateri pod besedo politiko klanje in osebno grdenje svojih nasprotnikov. Tako polje bi bilo morda za nas zelo hvaležno, ali ker je to proti vsakemu našemu čutu in ker nismo smatrali časnikarstva zavetiščem ljudem, ki izgrešajo svoj poklic — zato smo stopili na drugo pot, na pot poštenja, na pot politike t. j. kulture. In to kulturo Slovenci vidimo v naši svobodi.

Popolno politično prostost prepuščamo svojim nasprotnikom, naj mislijo, kar hočejo in si pridobe kar največ somišljenikov (če je to sploh mogoče), ali prav iste pravice zahtevamo mi za se. Nimamo še za seboj stranke, kakor jo imajo slovenski klerikalci in liberalci. Ali to hrepenenje naše, služiti resnični politiki in ne praznih besed polnemu govoričenju, ne zahrbtnemu spletkarenju, ne strankarskim frazam in njih vsemogočni nezmotljivosti — to naše hrepenenje, kakor tudi je še neizraženo v besedah in obliki, najde tla med našim ljudstvom. V neomajanem prepričanju, da more biti edina vzgojiteljica našega naroda slovenska svoboda, smo stopili pod njeno zastavo, in ne v naše obstoječe stranke, če tudi bi bili tako deležni materielne podpore. S tem smo se daleč oddaljili naši dosedanji politični navadi, kjer se je šlo le za ime in za korist vodilnih besed, in se je ščuval v ta namen narod, brat na brata. Mesto da smo izrabljali svoje moči na zunaj, smo izkravali v medsebojnem preganjanju, in kakor že veli prislovica: če se borita dva, tretji dobiček ima. In ta tretji je bil oni faktor, ki si je vzel na pot svojega političnega in gospodarskega delovanja klic: pogibelj slovenski svobodi! In ta tretji sta naša vlada in njeni nemški kapitalisti.

Na trojen način so nas podjarmili t. j. na vse tri načine, ki so sploh mogoči. Niso nas usužnjili edino z oboroženo silo, ampak tudi s svojo kulturo in s svojo trgovino. Vsa naša omika izvira iz nemške: kapitalisti na slovenskih tleh so Nemci; in če bi se zgodilo, da bi sežgali slovenski visokošolci v pričo cesarja vladno zastavo, kakor so storili tako pred desetimi leti hrvaški vseučiliščniki pred zagrebškim Jelačićevim spomenikom v pričo kralja, potem bi nas postrelila vlada s svojo oboroženo silo, in nikjer bi se ne našel slovenski Strossmayer, ki bi zaklical zaznavši to vest: „Sad je skinut mrtvački kamen s našega narodnega i političnega groba“, in poslal nekaj tisoč kron žrtvam. —

V istem hipu, kakor smo šli v boj proti sedanjemu našemu javnemu mnenju, ki sta ga povzročili naša klerikalna in liberalna vsaka zase, je bil že napovedan boj naši vladi. Mi nočemo svobode

mestjanov malo doma in pijejo še ti ali mrzlo limonado ali pa srebajo sladoled, za celih petnajst metrskih stotov sladkorja! Prodali so ga za 1080 kron.

Tako hodiš po mestu in vedno te srečava nekaj novega. Ne veš, ali je že orientalsko ali še zapadnoevropsko, kajti spominjaš se, da pišejo, da prične za Budapešto že orient.

Na Jožefovem ringu (kjer stanuje na št. 47 sin Lajoš Košuta, Franc, znan iz sedanje politične krize na Ogrskem ne toliko vsled svojih slovitih dejanj, kakor kot nositelj imena svojega slavnega očeta) dobiš v kavarni „Valeriji“ enega najslavnejših sedanjih šahistov: Geza Morocija. Mož je skromen srednješolski profesor, in ker nima nikogar, ki bi mogel igrati z njim šah, nosi Maroci šahove figure vedno v žepu. Ko pride v kavarno, kar se zgodi vsak dan med četrto in peto uro popoldne, se vsede za mizo, porazdeli na deski šahove podobice in igra sam s seboj.

Zvečer se snidem v angleški kavarni z mladim Brestovskim, urednikom socialističnega lista „Népszava“ (=ljudski glas). Zbranih je tudi več drugih časnikarjev, z enim izmed njih sem se seznanil že pred štirimi leti v naši istrski Opatiji. Govorimo seveda o predstoječi seji v zbornici. Vsi so prepričani, da bo zasedanje zopet odgodeno.

Ko gre ura na osem, se namenim obiskati opero.

samo zase, le v svojem srcu, ne pravice le zase, ampak za ves narod. Mi zahtevamo svobodo javno in se ne bojimo nobenih ovir, prepričani, da mora zmagati slovenska svoboda, kajti če ne popusti vlada, potem mora pasti, — če pa zopet popusti, potem se zaženemo proti njej s podvojeno silo! Ni naš namen, razburjati naše javnosti samo tedaj, kadar se bližajo državnozborske ali deželnozborske volitve, (kakor je to pri naši dosedanji politiki obično), tak boj ni znak narodnega življenja. Mi ne napivamo slovenski domovini, ker je nimamo — ali je zemlja, kjer ji gospodari nemška vlada, slovenska domovina? Kot brezdomovinci stopamo med svoj narod, pridobiti hočemo zase našega kmeta in delavca — tudi naši uradniki so le delavci, odvisni od vladnega plačila — in tako hočemo delati z narodom za narod.

V našem boju pa vidimo tudi odpor proti obstoječima strankama. To storiti je bila naša dolžnost. Ta odpor je postal narodna potreba, ki ga hočemo vzbuditi v slovenskem ljudstvu.

Naj pogleda slovenski narod svoje dosedanje politike. Kaj so mu izvojevali? Niti ene slovenske srednje šole, niti šol v naših obmejnih krajih! Kar imamo slovenskih obmejnih šol, si jih moramo ustanoviti in vzdrževati s svojim denarjem, ki ga malodane naberačimo potom naše šolske družbe. Čemu so nam torej naši voditelji, naši poslanci? Mostovi in ceste (kakor tudi so v prometnem oziru neizogibni), vendar niso narodne pridobitve! Ali more slovensko ljudstvo takim voditeljem še zaupati? Kdo more zahtevati pri nas Slovencih vero v naše voditelje, ki mislijo vsak samo zase, ki sumničijo drug drugega same ljubosumnosti? Naši voditelji nas niso vzgajali, da bi svobodno mislili, edina njih zasluga je: oskrnitev slovenskega naroda. Da je naše ljudstvo v bistvu sito politike — to so znali doseči tekom zadnje gestacije naši politiki. Ali je vplival tak vzgojevalni način naših prvakov n. pr. v tem smislu, da bi se dvignil naš kmet, da ustanovi šolo in plača učitelja sam, le da bi ne bilo dobiti med ljudstvom človeka, ki bi ne znal čitati ne pisati, liki so storili tako grški kmetje okrog Konstantinopolja?

Slovenski poslanci niso stopili še nikdar v opozicijo proti vladi. Kar je ta hotela, vse so ji dovolili. Tekom letošnjega leta n. pr. povišanje vojakov itd. So pa nas vodili v boju proti naši nemški vladi samo notranji dogodki, kakor je to preganjanje slovenskih uradnikov, nameščanje nemških uradnikov v slovenske kraje, predpostavljane nemškega jezika našemu materinskemu? Ne! Nas so vodili tudi zunanje politični trenotki.

Slovenski narod ima zagotovljen svoj obstanek le tedaj, če se izobrazijo trgovski. Pot nam je odprta na Balkan in na Adrijo, in kakor ne more biti madžarska trgovina brez Reke (ki je po geografiji in zgodovini last Hrvatske), tako ne more biti avstrijska nemška trgovina brez Trsta, ki je po zemljepisni legi in po zgodovini last Slovencev. Če dobimo Slovenci Trst, do katerega predmestja slišiš samo našo govorico, potem je tudi avstrijska trgovina v naših rokah. Mi nimamo absolutno nobenega zanimanja za našo nemško vlado. Slovincem je nemščina pravzaprav nepotrebna, mi bi se ne smeli

„Čemu?“ me ustavijo. „Prosim, poslušajte tu!“ Ponudijo mi telefon, katerih visi več v kavarni. Denem poslušalo telefona na uho: slišim dvospev iz opere „Toska“, delo slovitega italjanskega glasbenika Pučinja. Vmes igra godba, zdaj poseže med pevca še zbor itd.

Da ni bilo moje začudenje ravno majhno, je naravno. Sedel sem več od cele ure pri telefonu in poslušal, kako pojejo in svirajo v operi.

Več tisoč je napeljanih takih telefonov po mestu, v vseh večjih javnih lokalih in tudi po nekaterih zasebnih stanovanjih. Edino mesto v Evropi s tako napravo. Kdor hoče imeti tak telefon, mu ga je treba samo naročiti pri upravi in plačati mesečno tri krone. Ali ne poslušamo samo zvečer opere ali kak večji koncert, ampak zve vsak hip tudi najnovejše vesti, ki se zgodijo po svetu. Tako ima Budapešta celo telefonski časopis.

Kadar pa ni niti novic ali opere ali koncerta, tedaj poslušamo razne deklamacije, vesele govore itd. Ob času zadnjih volitev za državni zbor so bili napeljani taki telefoni celo po ulicah, tako da si poslušal kar stoje na cesti različne vesti, ki so prihajale iz dežele in pravile o zmagah revolucionarne grofovske klike, ki vlada in dela javno mnenje na Ogrskem.

T.

naslanjati na nemško kulturo; če nam je že naslona treba, je to samo italjanska in ruska kultura. Prva po svoji geografski bližini in naravni potrebi, druga še poleg tega vsled velike narodne sorodnosti. Kaj je naša trgovska bodočnost mar v Nemčiji, kjer ni danes niti za Nemce same dovolj prostora? Pot na sever in zapad nam je zaprta, odprta nam je edino le Adrija, ki zahteva italijansčino, (sploh romanske jezike), Balkan in Rusija, kjer je treba znati slovanske jezike. Naši vladi seveda ne pride na misel, učiti slovenske dijake slovanskih jezikov, ampak jim vsiljuje nemščino, ker ne smatra ona šol, ki stoje na naši zemlji, kot kulturno sredstvo našega naroda, ampak kot svoje orožje, s katerim zamori slovenskim izobražencem vsak čut Slovanstva in Slovanstva. Naši vladi so šole le draga potreba, iz katere rekrutira svoje najzanesljivejše opode: slovenske uradnike z nemškim mišljenjem. Vlada nas skrbno varuje vsakega romanskega vpliva, zato nas izigrava proti laški iredenti, zato ščuva to proti nam!

Kaj dosežemo s tem, če raztrgamo frankfurtske zastave, če poplujemo Bismarckovo podobo, če psujemo dr. Šušteršiča ali dr. Tavčarja z najgršimi psovskami in sramotitvami? Spoznavši to resnico od prvega trenotka našega boja, smo varovali predvsem dostojnost v svojih polemikah.

Kaj bi tudi imel naš narod od načina bojevanja, ki smo ga narisali v gorenjem odstavku? Kaj ima naše ljudstvo od tega, če sme stopati ob dnevu „narodnih praznikov...“ pod slovensko zastavo? Kaj imamo Slovenci od tega, če skušajo prekriti naši voditelji z velikimi domorodnimi besedami vso našo notranjo tugo? Poslušali smo jih tako govoreče celo človeško dobo, obilokrat je bilo izgovorjenega nekaj o tužnem Korotanu, o zeleni Štajerski, o naši Liburniji — a vse je ostalo pri golih časnikarskih besedah ob posebno svečanih prilikah...

Ker smo šli v boj proti vsemu temu, zato nas napadajo, psujejo. Ker smo videli v politiki učenje, zato nas preganjajo; ker smo stopili k narodu in hočemo z njim hoditi in z njim čutiti, zato nam podtikajo nebroj namenov, proti katerim bi se dvignili mi prvi, če bi sploh vstal kdo izmed Slovencev! Ker govorimo resnico in je ne prikrivamo, zato obžaluje urednik „Slovenskega Naroda“ uredništvo organa narodno-radikalnega dijaštva, (in zdaj priljubljene besede: „da mu čut dostojnosti ne brani slepo posnemati svoje poznanje razmer in oseb iz takega vira, kakor je „Naš List“.“

Glede na to izjavljamo za danes: pisatelj članka v „Našem Listu“, kjer se očita nekemu slovenskemu žurnalistu, da je pisal najprej napade v „Slovenski Narod“, nato sam odgovarjal v „Slovenec“ itd., obstaja pri omenjeni trditvi v polnem obsegu. Ni se je niti sam izmislil, niti ne smatra „obrekovanja in šuftarije“ za dovoljeni sredstvi v političnem boju, če tudi so nekateri drugi v tem oziru povsem drugačnega mnenja! Označenje dotičnega žurnalista v omenjenem smislu je podal mož, ki je v vsakem oziru nad ljudmi, ki dajejo „Slov. Narodu“ smer, v katero hodi. Kaj si misli mož, ki mu očita „Slov. Narod“ infamno laž, nam ni znano; dvomimo pa, da bi bila s tem rešena čast človeku, ki je čutil potrebo, odgovoriti na našo gorenjo trditev šele po preteku več mesecev.

Naj pristavimo še sledeče: ni izključeno, da je dobila „Omladina“ gorenjo vest prav iz istega vira, kakor mi.

Denuncianti in Hein.

V predzadnji številki smo odkrili veliko nagnenje in ljubezen bivšega kranjskega deželnega predsednika Heina do denunciantstva, do obrekovanja. Mož gotovo ni vreden, da se pečamo tako mnogo z njegovo osebo; odšel je, in za nas je brezpomemben. Znano je, da so pisali že stari Rimljani: De mortuis nil nisi bene (O mrtvih ne govoriti drugega, kakor dobro), ali tu se ne gre za Heinovo osebo, tu se gre za odkritje načina, s katerim se vlada pri nas na Slovenskem.

Na Kranjskem je bil najvišji zastopnik vlade baron Hein, kar nas pa ni motilo, da smo pisali tudi o njem le to, kar je resnično. Vse njegove slabosti radi prezremo, odpuščamo mu jih, kajti tudi on je prav tak zemeljski grešnik, kakor smo mi, ali molčati pa ne moremo tedaj, ko se gre razkriti njegovo početje, ki ga je storil kot organ tiste vladne korporacije, ki zasmehuje javno naše klice po svobodi in pravici. In tu nam poslani dopis:

Najbolj žalostni pojavi slovenskih izdajalcev in obrekovalcev so imeli pri Heinu svoje varno zavetje. Spominja nas na Napoleonovega policijskega ministra

Fušeja, ki je dejal: povsod po zraku so bodala. V taki onemogli misli je živel Hein, tudi on je videl v vsakem naprednem in svobodomiselnem Slovincu — avstrijskega izdajalca, ki ga je — če je bilo treba — črnil tudi na najvišjih mestih! „Povej mi, s kom hodiš, in jaz ti povem, kdo si.“ Ta pregovor se je pri bivšem kranjskem predsedniku do cela uresničil.

Spominjam se, da sem čital v Vašem listu, kako je prezrl Hein pri podelitvi odlikovanj može, ki so si stekli posebnih zaslug za Ljubljano ob času potresa, iz povsem očitnega narodnega sovraštva. Hein je odlikoval celo vrsto kakega odlikovanja na noben način vrednih mož, pozabil ni niti domžalskega župana — ljubljanski župan Hribar pa mu je bil „prevelik Slovenec“. Ne morem si sicer misliti, da je bilo komu prizadetih kaj hudo zaradi tega, ali da je kak deželni predsednik tako zagrižen sovražnik ljudstva, ki mu plačuje toliko tisoč na leto, da je ta Hein tako malenkosten in nizek, tega ne bi verjel, da nimam tako jasnih dokazov pred seboj.

Več v pouk in opomin našim bodočim laživoditeljem, ki nam jih pošiljajo iz krajev, kjer ne vprašajo po naši ljudski volji, kakor kot v spomin odišlemu Heinu (njegov odhod bi bila edina zasluga, ki jo ima za naš narod, če nam bi dala vlada mesto Schwarza Slovenca-rojaka!) naj veljajo moje sledeče besede, za katerih resničnost nimam le sebe, ampak še celo vrsto drugih rojakov za priče.

Kako je deloval bivši predsednik na Kranjskem? On, kot reprezentant avstrijskega dvoglavega orla, jeli spoštoval vedno poštenost boja, ki ga je imel s svojimi nasprotniki, ki so čutili slučajno malo več slovenski, kakor on? Je njegova pot, po kateri je stopal do svojih lepih in morda tudi nelepkih ciljev, čista, poštena? Ali pa se je morda obdal z možmi, ki so igrali podobno ulogo, kakor denuncianti v času, ko so še sežigali čarovnice? Se je opiral v svojem političnem in narodnem boju edino na moč svojega duha ali pa se je posluževal surove sile, ki se opira na vojaško moč, na moč vladnih tajnih in netajnih disciplinarnih postav? Se je skliceval samo na silo svojega duha ali tudi na živalski nagon, ki tiči v nekaterih ljudeh? Je izrabljal svojo visoko službo mar celo v to, da je preganjal njemu ali njegovim najzaupnejšim pristašem neljube osebe?

Na vsa ta vprašanja, ki jih stavljam v najmilejši obliki, je samo en odgovor in tega bi morala izgovoriti Nj. ekscelenca, baron Hein, imejitelj reda železne krone II. vrste itd.: **Mea culpa! — Grešil sem!**

Po čem je meril baron Hein zaslužnost in odličnost Slovencev? Po njemu v dar poslanem številurib, divjih petelinov, sadju itd. itd. Komu je podeljeval Hein odlikovanja? Kdor je prirejal njemu na čast love in ga vabil na nje! Kdo je bil priporočen po Heinu za zlate zaslužne križce? Pred vsem tisti, ki so se znali plaziti okrog njega, se mu dobrikati in če treba, so izdali Heinu* tudi najskrivnejše misli svojih prijateljev!

Vse take, ki so služili tako nečistim namenom, je vabil Hein k sebi na pojedine, odlikoval jih je javno in sklepal z njimi največje prijateljstvo. Kaj čuda torej, če so izrabljali nekateri to zaupanje in obrambo, ki so jo imeli pri Heinu, celo v ta namen, da so preganjali potem i oni v svojem domačem kraju njim neljube osebe, in najsij je bil to kak zdravnik, učitelj, postajenačelnik, davčnik kontrolor ali kak užitninski uradnik!

Pri Heinu je bilo mogoče dobiti velik vpliv z darili, in le svest tega si, je mogel nekdo zaklicati ob gotovi priliki: Bolje se je zameriti hudiču, kakor meni!

*

Pristavek uredništva: Za resničnost gorenjih besed jamči sedem podpisov. Mi nismo le o resnici vsega tega popolnoma prepričani, ampak vemo tudi, da se je vsaj za zdaj še mnogo zamolčalo. Svojemu dopisniku smo v tem oziru vedno na razpolago.

* Zvedeli smo, da je vedel Hein za vsak korak nekega mladega, odličnega slovenskega profesorja, ki ga je napravil v nekem slovanskem mestu, vedel, koliko časa je tam bil itd. Kdo mu je vse to „zaupal“? Ured.

Kriza na Ogrskem.

Korak naprej. — Zadnja ura Habsburžanom. — Slovan rešitelj vladarski hiši. — Splošna volilna pravica. — Košutovci ob svojo vodilno besedo.

Stališče krone napram ogrski krizi je bilo ves čas tako nejasno in neodločno, da se moramo danes v resnici čuditi, da so vendar naposled enkrat poka-

zali odločilni krogi, kaj hočejo in kdo so. Krona se je skrivala za svojimi svetovalci, Gauč za krili dvornih dam, tuji državniki pa so se nam na glas rogali, kajti nihče ni vedel, pri čem smo. Fejervary je bil imenovan ministrom z nalogo, da doseže sporazumljenje med krono in Košutovo opozicijo. To je bil edini namen tega kabineta; no, ponesrečila se je tudi ta misija in ministri so odstopili in krona je ta odstop tudi sprejela.

Nastalo je vprašanje, kaj zdaj? Klici poslancev iz ogrske zbornice: „Kralj naj se odpove prestolu“ so morali prodreti tudi v sobane dunajskega dvora. In tudi če je dejal grof Andradi, da se mora omejiti ogrska politika revolucionarcev le na postavno pot, so morali vedeti vendar vsi na dvoru, pri čem da so, tako krona, kakor Gauč in drugi lakaji.

Zavrgla je že enkrat krona pravico ljudstev, za katero sta se potegovala ministra Kristofi in Fejervary: bilo je to tedaj, ko se je dal vladar pogovoriti po Gauču, naj ne sprejme programa splošne in enake volilne pravice, ki sta ga predložila kralju imenovana ministra. Morda je krona še vedno upala, da odneha koalicijo?

Zdaj pa, ko je bila na Ogrskem habsburški dinastiji že zadnja ura, ko so kričali že posamezniki „živela republika“, „proč s kraljem“ — zdaj je postalo ljudstvo zopet dobro, krona se je spomnila na zadnjo rešilno sredstvo, na pravico Slovanom in drugim nemadbarskim narodnostim na Ogrskem. S tem nastopa zopet Slovan kot rešitelj nad sedemsto let stari habsburški vladarski rodbini.

Krona je imenovala na Ogrskem novo ministrstvo, ki mu predseduje sicer zopet sedemdesetletni Fejervary, nekdanji domobranski minister, a ne več z nalogo, sporazumeti koalicijo s krono, ampak na podlagi parlamentarnega programa: splošne in enake volilne pravice.

To je edino orožje, s katerim hoče streti Fejervary (po naročilu krone) Košutovo večino in izpremeniti s tem javno mnenje na Ogrskem t. j. pustiti do besede tudi nemadbarske narodnosti.

Prejšnji ministrski predsednik Tisa, brezdvomno med vsemi ogrskimi politiki najbolj izobražen mož, je hotel krotiti večino parlamenta s policijo: njegov naslednik, drugače politična reva, ki je postal minister samo zaradi tega, ker ni hotel tega mesta nihče drug prevzeti, pa prihaja s programom za ljudstvo.

Ali ni pritrdila krona s tem, da ne sloni njena moč na policiji in na vojaštvu, ampak na ljudstvu?

Fejervary, drugače brez vsake politične zmožnosti, mož, ki se ne more meriti niti od daleč z govorniško zmožnostjo grofa Aponija, ki ne more tekMOVATI s spretnostjo raznih Polonijev in prekanjenostjo raznih Banffyjev, mož, katerega ime je v večini ljudstva prav tako nepopularno, kakor je priljubljeno ime Košut, ta mož hoče osvojiti celo Ogrsko edino z enim programom!

S tem trenutkom, ko je poslan nazaj na Ogrsko Fejervary kot novi ministrski predsednik na podlagi programa splošne in enake volilne pravice, je prenehala kraljeva volja, pustiti Košutovce na vladno krmilo. Vladar je obračunal s koalicijo na ta način, da jo je — črtal, črtal iz liste političnih strank, kateri bi hotel poveriti vlado.

Tri četrt leta so strašili možje iz opozicije svet z raznimi konferencami, s spomenicami in dolgim besedičenjem, stali so v tem času na vrhu svoje moči, ali s tem trenutkom, kakor je odobril vladar Fejervaryjev načrt splošne volilne pravice, je padla njih moč tako, da nikdar več ne vstane. Nehala je mogočna beseda športnih politikov iz raznih kazin in kmalu pride ljudska volja do svoje veljave. Košutova večina je obstajala le na predpravicah, na privilegijih, ki so jih imeli Madjari pred drugimi narodnostmi in zato pade ta na umeten način vzgojena večina s tistim hipom, ko ne odločuje na Ogrskem več privilegij, predprava, predpostavljanje Madjarov pred Slovane, Rumune in Nemce, ampak ko dobe ljudstva pravico, ki je prodrla enkrat tudi v sree kralja, če tudi je bil zunanji povod ta, da je uvidela krona, da je v tem edina rešitev habsburško-lotrinski dinastiji.

V čem obstoji novo politično gibanje.

Ko proglasi Fejervary svoj novi program, so prisiljene vse stranke, ki so združene do zdaj v opoziciji, da zavzame stališče napram zahtevi po splošni in enaki volilni pravici. S tem pa se je pričela rušiti Košutova večina, kajti v tej so združene drugače povsem samostojne stranke, in da bo teh stališče proti Fejervaryju različno, je naravno. Med temi prične

iskati Fejervary po novih privržencih, na drugi strani pa pridejo do svojega zastopstva Slovaki, Srbi, Hrvatje itd. To so dejstva, ki izpremene v najkrajšem ves političen položaj na Ogrskem in rešijo tudi krizo. V kakšnem smislu, nas uči najbližja bodočnost.

Krona vara javnost?

Nekateri listi so polni dvoma glede kroninega pritrdila splošni volilni pravici. Ti listi menijo, da je sprejel vladar Fejervaryjev program le vsled tega, da oplašiti s tem Košutovce. S splošno volilno pravico hočejo odločilni krogi ustrahovati revolucionarno opozicijo, da odneha od svojih zahtev. Nam se zdi tak dvom nepotreben, kajti biti mora popolnoma izključeno, da bi se skušal dvor s pravico narodov le igrati in voditi za nos stoletja in stoletja preganjane in teptane, po odrešitvi vzdihujoče nenemške in nemadbarske narode v naši monarhiji. Pravica ni igrača, ampak ostane vzlic temu vedno le pravica, če tudi jo poda — vladar.

Kako se živi Košut?

Ko je pojemale slava neodvisne ogrske stranke, so ugibali, kako obuditi v ljudstvu novo zanimanje za to revolucionarno strujo. In tedaj jim je prišlo na misel, da bi bilo dobro pomladiti neodvisno stranko z imenom Košut. In ker ni bilo starega Lajoš Košuta več med živimi, so se obrnili na njegovega sina, Franca Košuta. Ta je ponudbo sprejel, ob enem pa zahteval, da mu izplačajo na roko 200.000 kron, ki jih rabi, da poravnava nekatere „zadeve“ v tujini. Neodvisna stranka — njeni grofi in baroni — mu res odštejejo to svoto, ali Košut je zahteval še več. Hotel je tudi „stanu primerno živeti“ in stranka mu je morala preskrbeti nekaj služb, kjer ni sicer nič dela ali dosti plačila. Take službe so dobili za Košuta v obliki upravnega voditelja. Najprej se je moral seve zadovoljiti s sinekurami pri raznih zavarovalnicah, med temi je bilo tudi sleparsko rudokopno podjetje za zlato. Tovarno za izdelovanje gasilnih potrebščin „Hunnia“ je rešil propasti Košut s svojim imenom. Danes ima ta mož seveda že boljše mesta. Imenovali so ga ravnateljem budimpeštanske plinarne, ki je samo podružnica avstrijske plinarne družbe s sedežem v Trstu. Po dveh letih poteče tej družbi pogodba in morala bi se potem umakniti iz Budimpešte. Da pa si izposluje koncesijo še za nadaljna leta, je postavila družba na čelo tej podružnici Košuta, ki je vsaj toliko ugleden mož, da pridobi plinarni lahko podaljšanje, ki si ga ta želi. V politiki govori sicer Košut vedno proti avstrijskemu izkoriščevanju Ogrske, kot zasebnik pa podpira avstrijske kapitaliste na škodo glavnemu mestu Ogrske, ker vtakne pri tem več tisočakov v žep! Da stori Košut tudi res tako, se je zavezal s pogodbo.

Nižjeavstrijska.

(Slovanski visokošolci na Dunaju.) Na Dunaju je obiskavalo leta 1902/3 visoke šole 1779 slovanskih dijakov iz Avstrije in sicer 486 Čehov, 431 Poljakov in 862 Jugoslovanov, t. j. Slovencev, Hrvatov in Srbov. Posamezno so se delili tako:

	Čehov	Poljakov	Jugoslov.
na univerzi	305	245	688
na eksportni akademiji	2	3	3
na tehniki	66	128	101
na zem. vis. šoli	44	43	29
na akademiji upod. umet.	8	5	10
na evang. teol. fakulteti	12	3	—
na živinozdravniški šoli	49	4	31

Hrvatska.

(Zaradi reške resolucije.) Klerikalna „čista stranka prava“ je sklicala v Zagreb na pretečeno nedeljo protestni shod zaradi reške resolucije. Ker pa se je nabralo na zborovališču do dva tisoč (vseh udeležnikov je bilo približno 4000) realistov in socialistov, so jim ti shod razbili in pristaši „čiste stranke prava“ so odšli v dolgem sprevedu v mesto. Spreddaj so nosili hrvatske trobojnice. Pristašu bivšega bana, tirana Kuhen Hedervarija, dr. Franku so delali navdušene ovacije, nasprotno so demonstrirali pod okni Harambašićevega stanovanja. Harambašić je poleg Sl. Zagoraca eden tistih hrvatskih junakov, ki se navdušuje še prav posebno za zvezo med Hrvati in ogrsko koalicijo. Med tem so šli tudi socialisti in realisti v mesto, kjer so se navduševali pod Jelačićevim spomenikom za — reško resolucijo. Tako majhne politične resnosti in preudarnosti ne najdemo kmalu kje. — Obsojati pa je najodločneje socialiste, da so razgnali shod, na katerem naj bi se sprejela resolucija, kjer se obsoja kar najsrdsiteje vsako paktiranje s koalicijo. Košutovci so vendar najhujši nasprotniki splošne volilne pravice, socialisti pa ne dopuste protesta proti taki stranki. To je res nerazumljivo!

Srbija.

(Otvoritev drž. zbora.) 16. oktobra je otvoril kralj Peter I. srbsko skupščino. V svojem govoru je poudarjal, da bo vzgojeval svojega sina prestolonaslednika s sporazumljenjem vlade v smislu srbsko narodnega poročila in v duhu ustave. Skupščina ima drugače rešiti mnogo naredb, zlasti glede povzdige narodnega gospodarstva in potrditi po vladi z drugimi državami domenjene trgovske pogodbe. Skupščina je volila svojim predsednikom odvetnika Niko Nikolića, ki je dobil izmed 106 navzočih poslancev 74 glasov. Podpredsednika sta Zima Kalić in Milovan Lazarević.

Makedonija.

(Prepiri zaradi narodnosti.) Turčija je počela v Makedoniji s štetjem ljudstva. Pri tem pa je naletela na nebroj težav in kakor se je izkazalo, bo to štetje tudi povsem nepopolno in nezanesljivo. Zaradi velike narodne nestrpnosti trem narodnostim pripadajočih Makedoncev je zapovedala turška oblast, da imajo uradi, ki popisujejo ljudstvo, zapisati poleg imena in kraja le mohamedan, kristjan ali žid. Vse druge opombe zaradi narodnosti in pripadanja cerkvi ima napraviti oblast tajno v vladne svrhe, s sporazumljenjem občinskih predstojnikov. S tem se hoče preprečiti izpovedanje Bolgarov in Grkov, pripadajo li k patriarhu ali ne. Vstaške čete groze, da požgo vse tiste vasi, ki se ne izjavijo ali za patriarha ali pa proti patriarhu.

Rusija.

(Nemiri po večjih mestih.) Tudi v St. Peterburgu se je pričelo nevarno gibanje. Delavci so začeli zapuščati tovarne in bati se je podobnih velikih stavk, kakor so bile v februarju in marcu. Delavci so se spoprijeli z vojniki pred državno tiskarno in kakor pravi uradno poročilo, naj je bilo v metežu ranjenih 11 oseb. Zasebna poročila govore celo o 40 mrtvih, ki naj so jih prebodli vojniki z bajoneti. Tudi v Harkovu se je pričelo opasno gibanje. Uslužbenci cestne železnice so stopili v stavko.

(Smrt kneza Trubeckega.) Eden modernim reformam v Rusiji, knez Trubeckoj je umrl. Ko je razpravljal v ministrstvu o zadnjih izgredih v Moskvi, se je tako razburil, da mu je stopila kri v možgane. Knez je bil na mestu mrtev. Na krsto mu je položil tudi car poseben venec. Ko so se vračali ljudje, katerih je bilo neizmerno veliko, od pogreba, je prišlo do spopadov s policijo. Ko so prišli za množico pri Kamenitem mostu še kozaki, jih je ljudstvo obmetalo s kamenjem. Ubit ni bil k sreči nihče, število ranjenih ni znano, ker se jih zdravi dosti doma.

(Državni zbor.) Ruska „duma“ je sklicana na 27. januar 1906. V ta namen meni car izpremeniti že zdaj ministrstvo. Javnost pričakuje vsak hip novo listo ruskih ministrov. Morda ima Vite pri tem kako mesto?

(Kavkaz.) V treh kavkaških okrajih so mobilizirali tudi rezerviste. S tem menijo napraviti končni red v Kavkazu. Samo če tudi pojde tako!

Italija.

(Štrajki v tovarnah za vžigalice.) V Italiji štrajkajo delavci v tovarnah za vžigalice vsled ondotnih neznosnih razmer. Uprave ne skrbe niti za zdravstvene predpise pri delu s fosforom, niti ne vpoštevajo zakona, ki prepoveduje vporabo mladotletnih v tovarnah. Vseh delavcev za izdelovanje vžigalic je v Italiji okrog 7250, a od teh jih ni nič manj kakor 5026 žensk. Izmed moških jih še nima polnoletnosti 350 in žensk je pod 15 let starih (kar je proti zakonu) celih 1110! — Kar se tiče obsežnosti te industrije v Italiji, naj navedemo nekaj primerov: Japonska ima 18.000 delavcev za izdelovanje vžigalic, Rusija 15.000, Švedija 6507, vse druge jih imajo pod 5000.

Nemčija.

(Kongres proti trgovini z dekleti.) V nemškem mestu Bremen se je vršil minule dni kongres ženstva zaradi trgovine z dekleti. Povdarjala se je velika obsežnost te trgovine in izmed evropskih mest se je imenovalo v tem oziru najslabše Budimpešta in Lvov. Na Ogrskem naj je celo nižja policija v zvezi s prodajalci žensk, ki jih pošljejo največ v Ameriko. Samo eno amerikansko mesto Buenos-Ayres ima n. pr. 83 javnih hiš napolnjenih z Evropejkami. Izmed teh jih je 45 v rokah nemških posestnic. Na shodu, ki ga je pozdravila nemška cesarica po svojem komorniku, so napadali tudi nemškega pisatelja Frank Wedekinda zaradi njegove igre „Mrtvaški ples“, ki je na Nemškem prepovedana in kateri tudi v Avstriji ne dajo dovo-

ljenja za javno vprizoritev. „Mrtvaški ples“ so igrali letos na Dunaju pred povabljenimi gosti.

Turčija.

(Finančna kontrola v Makedoniji.) Naše zadnje tozadevno poročilo ni bilo dovolj točno, kajti ministrski svet se je izrekel po dolgem posvetovanju proti finančni kontroli v Makedoniji, ker je zaznal med tem za vest, da naj so si velevali v tem vprašanju needine. V diplomatskih krogih obžalujejo zelo ta nepovoljni odgovor Turčije, ker je gotovo, da povzroči ta nove nemire v Makedoniji, kajti reklo se bo, da ne kaže Turčija nobene dobre volje, izvesti v deželi tiste reforme, ki edino morejo prinesiti red in mir. Turški ministri pač hočejo poskusiti, kako se jim ta odpor obnese. No, v najhujšem slučaju še vedno lahko odnehajo in vse bo zopet dobro, če le ne bo — prepozno. Vstaške čete v Makedoniji se kar nočejo pomiriti in pretijo z vedno novimi nasilstvi. Ko bi bilo tam doli v Makedoniji kaj Nemcev, kdaj bi bil že mir, ker pa je najbolj prizadet le Slovan, gleda svet tako mirno to grozodejstvo in skuša imeti iz tega svoj dobiček. Ti blažena, civilizirana Evropa!

Japonska.

(Mikadov razglas.) Japonski cesar Mutsuhito je obelodanil poseben razglas, s katerim javlja ljudstvu sklenjeni mir z Rusijo. V tem pismu stoji: Rusija je zopet naša prijateljica in mi želimo res odkritosrčnih medsebojnih odnosov. Mikado prosi tudi ljudstvo, naj ne prireja zaradi tega miru nobenih demonstracij ali manifestacij, ki bi izvirale iz prevelikega samoljubja Japoncev in zapoveduje, da naj sledi vsak svojemu poklicu in naj ne ruši državnih temeljev države. Značilna je tudi okrožnica vojnega ministrstva, v katerem se prepoveduje vojaškim krogom vsaka kritika zaradi sklenjenega miru, češ, da se je podpisal ta vsled najvišje volje.

Koroško.

Koroške misli.

Gorotan gre na dan, tako slišimo na Koroškem pri vsakem zborovanju, pri vsaki narodni veselici. Pa prav rad bi vprašal kakega narodnjaka s Koroškega, kako opravičuje ta izrek, kajti jaz morem še z vso resnico trditi, da je naš Gorotan še ravno tako tužen, kakor je bil, če ni še bolj, ko preje. Preje v dobi slavnih taborov je bilo narodno delo resnično in jedrnat, a zdaj se zdi marsikomu nekako površno, izvzemši volilne agitacije. In kaj je vzrok temu? Starejši zavedni in prepričani narodnjaki so iz raznih vzrokov večinoma popustili narodno delo, in zgubili sploh upanje na boljše čase za nas Slovence. Tako je n. pr. nek koroški slovenski duhovnik, ki se še danes šteje med prve narodne boritelje, dejal: „Narodnost je za nas koroške Slovence izgubljena, torej skrbimo za vero.“ Vidite, to so misli naših prvih narodnih boriteljev. (Seveda vsi niso taki.) Mladi delavci na narodnem polju pa imajo premalo izkušnje in premalo podpore. Zaradi tega so njihovi nazori večidel površni in napačni, njihova dela nepremišljena in nedovršena.

Brez napake ni nobeden človek, a toliko napak, kolikor jih ima koroški Slovenec, mislim, nima kmalu kdo. Prva napaka med nami je, da sramotimo le tako radi samega sebe s tem, da se sramujemo svojega materinega jezika. Velikokrat opazujem kmečke ljudi, ki lomijo le na pol nemščino, a če pridejo v mesto ali kam v kako nemšurško gostilno, kamor nosijo svoje slovenske groše, pa le tako radi govore tisto pokvarjeno nemščino in ne vedo, da se jim Nemec smeji zaradi tega. Kmečki fant gre k vojakom, služi tam tri leta, a ko pride nazaj, že skoro svojih bratov ne pozna več; ako ga slovensko nagovorijo, ti čisto da nemški odgovor. To se dogaja seveda samo tam, kjer so vojaki od gotovih polkov. — Poznam tudi kmečke fante vojake, ki so vse časti vredni. Dekle, ki je vzraslo med kmeti in se odgojevalo v kaki ubogi kajži, ter jedlo od kmečke roke podarjeni kruhek, gre, kakor hitro zapusti šolo, v mesto v službo, češ, tam se več zasluži, dasiravno mora morda tam več delati, kot na kmetih. Ko pride v mesto, seveda ničesar ne zna prijati v roke in mora služiti kot takoimenovano „Mädchen für Alles“, ki tudi ni Bog ve kako imenitna služba. A ko pride kdaj domu, ima gosposko obleko na sebi, hodi kakor kaka komtesa in sram jo je govoriti v materinem jeziku, dasiravno morda nima družega, kakor to, kar ima na sebi in ji morda včasih pajk prede po črevih. Marsikateri kmetje, posebno pa obrtniki in gostilničarji, ki se mislijo malo boljše od drugih, se čisto sramujejo slovenščine. Boljši je najbolj popačena

nemščina, kakor poštena materina beseda. Sploh je pri našem neprepričanem in nerazsodnem ljudstvu tako, da misli, kdor hoče biti več od drugih, ali kakor bi rekel bolj „nobel“, naj govori le nemško. Ako govori slovensko, je to poniževalno.

To je nemškutarija. Kar pa je na Koroškem zvezanega z nemškutarijo, je liberalizem. In ravno ta je večidel vzrok nemškutarije. Na Koroškem je namreč, bi mogel reči, med priprostim ljudstvom brez izjeme razširjena ideja, da more biti Slovenec le ta, kdor je ob enem klerikalec in da mora biti liberallec na vsak način Nemec ali nemškutar, kar je zopet neka grozna napaka. Vsak, ki misli liberalno, postane nemškutar in je še večji sovražnik Slovencev, nego Nemci. Ta ideja se je med kmečkim ljudstvom tako zelo razširila, da ta dva pojma liberallec in nemškutar sploh ne razločijo. To, da nas Slovence (koroške namreč) imenujejo naši nemški in nemškutarski nasprotniki klerikalne, ali, kakor pravijo „črne“, pa kaže, da so bili prvi narodni boritelji duhovniki. Ravno isto kaže to, da se ne razločujejo gori imenovani pojmi. Marsikatega sedanjega nemškutarja bi imeli mi na svoji strani, ko bi te napake ne bilo. Pa zraven zopet mislim, gre eno za drugo, kajti, ko bi razločevali te pojme, bi imeli tudi mi koroški Slovenci dve stranki, liberalno in klerikalno, kar bi nam gotovo škodovalo. Nemci bi sicer ne imeli toliko moči nad nami, a bili bi se sami med seboj, in to bi bilo slabše, nego nas bije danes nasprotni Nemec, oziroma nemšur.

Svoji k svojim, to je velikokrat rabljena fraza med koroškimi Slovenci. Res je, prav rečeno, a ko bi le vsi tako delali. Pa še tam se ne dela po tem geslu, kjer bi se imelo delati v prvi vrsti, dokaz temu tole:

Nekega dne sem prišel v Mohorjevo tiskarno v Celovec. Ko odprem vrata, mi stopi naproti neki delavec, katerega sem nagovoril slovensko, ker sem ga hotel nekaj vprašati. A glejte, gledal me je ter z vso resnico dejal: „Was wünschen Sie denn?“ Jaz še enkrat vprašam slovensko, dobil pa sem zopet nemški odgovor, tako, da sem moral govoriti nemško, da sem dosegel svoj namen. Dalje grem v knjigovoznico, tam sem pozdravil zopet slovensko, a dobil sem nemški odzdrav. Hotel sem si nekaj naročiti in ker me slovensko nihče zastopil ni, sem moral zopet govoriti nemško, da sem opravil svoje delo. Pozneje mi je šele nek prijatelj pravil in rekel: „Jaz ne vem, od kod to pride, da imajo v Mohorjevi tiskarni toliko delavcev in delavk Nemcev. Posebno pa da imajo knjigovoznico dano v najem Nemcu.“ Potem sem šele vedel, kam pes taco moli, in čudil sem se, da v slovensko narodni tiskarni in knjigovoznici slovenski ne znajo.

Res revno je za nas to, da podpiramo mi Nemce, ki so naši nasprotniki, bodisi liberalci ali klerikalci, tiste Nemce, ki so imenovali v zadevi Matrik „eigane“ koroške Slovence. Po tem takem se ni čuditi našemu kmetu, ako nosi svoje težko zaslužene vinarje Nemcem in nemšurjem, kajti taki vzgledi pač ne morejo roditi boljšega sadu. R.

Doma in drugod.

Kranjski deželni zbor.

Otvoriti se ima 25. t. m. — Vsi smo radovedni, kaj bo: ali se bo še dalje obstruiralo in lenarilo, oziroma „pašarilo“, ali pa se bodeta slovenski stranki sporazumeli za plodonosno delo? —

Velika masa slovenskega naroda pričakuje od nasih „liberalnih“ in „klerikalnih“ poslancev, da se v tej narodnostno tako probujeni dobi že enkrat zavedo, da so slovenski poslanci, zastopniki slovenskega ljudstva. — Vsaka nadaljnja zveza z Nemci v kranjskem deželnem zboru je narodno izdajstvo! —

Nepobitna resnica je namreč, da vse nemštvo stremi za tem, da slovenski narod uniči kot narod: bodisi da ga germanizira, bodisi da ga obdrži na najnižji stopinji omike kot helote, nezmožne vsake višje kulture. Nepobitna resnica je, da kranjski Nemci — vsi — delajo za vresničenje tega na vse kriplje, z vsemi mogočimi sredstvi, da se pri tem poslužujejo sedaj liberalcev, sedaj klerikalcev, — po možnosti pa obojih, kakor jim bolje kaže. — Slišal sem nekoč tale pogovor: „Zakaj ste šli proti Koblarju volit Ferjančiča,“ vpraša Slovenec političnega uradnika Nemea, „ko ste vendar ne dolgo temu oddali svoj glas klerikalnemu kandidatu Šumanu proti istemu Ferjančiču?“ — Odgovor se je glasil: „Mi Nemci gledamo pri tem le na to, kdo je manj zmožen nam škoditi, za ti stega glasujemo; kajti nasprotnik nam je eden kot

drugi. Tako delamo tukaj in tako smo delali v Ljubljani o priliki kandidature Vencejz-Kušar.“ —

Kakor ta Nemec, tako mislijo in delajo vsi, vsi Nemci na Kranjskem. Smoter jim je vedno: nemštvo vse in povsod! — slovenstvu pogin! — In kdor od Slovencev se veže s takimi ljudmi, je narodni izdajca, in noben plašč ne more prikriti tega narodnega izdajstva. In slovenski liberalni poslanci so izdajice slovenskega naroda, dokler ostanejo z Nemci v zvezi.

Najgrše izdajstvo je bilo, ko so v deželni šolski svet na mesto pok. dr. Schafferja poslali zopet Nemea grofa Barbo-ta. In če bi naše slovensko merodajno razumništvo bilo sploh politično zrelo in kaj vredno, moralo bi bilo v njem zavreti in zagrmeti, da bi izginili slovenski pomagači pri tem nasilju proti slovenskemu narodu s političnega pozorišča!

Nič ne pomagajo izgovori: „Mi moramo biti v zvezi z Nemci, sicer nam klerikalci uničijo vse naše kulturne naprave, n. pr. gledišče.“ — Kajti če bi klerikalci v resnici vničili gledišče — in na to so se liberalci vedno najbolj sklicevali —, pa naj se zgodi: ako je slovenski narod kaj vreden, si bo že v kratkem znal pomagati, o tem smo trdno prepričani. — Mi pa za ceno narodnega izdajstva gledišča niti nočemo! — Ali nosi slovenska zemlja Slovenca, ki bi zadnjega stavka ne hotel podpisati?!

Še puhlejši in politično nenraven je izgovor: ako bi se ne bili zavezali z Nemci mi, pa bi se bili klerikalci. — Izdajstvo je grdo, črno, najgrše dejanje, — in prokleti Efijski svojih narodov! naj so potem že liberalci ali klerikalci in naj imajo od tega osebno še takšno korist! —

In vi, gospodje liberalni slovenski deželni poslanci, ste s svojo zvezo z Nemci zakrivali izdajstvo in ga ohranjate v permanenci, samo da nimajo vaši politični nasprotniki prilike, isto storiti!? Kje imate zdravo pamet? V kakšnem duhu vzgajate po svojih listih, v katerih ste to že tolikokrat zatrjevali, slovensko ljudstvo?! —

Zakaj ste v zvezi z najljutejšim sovražnikom slovenskega imena, zakaj mu pomagate tiščati k tlom slovenski narod, zakaj ga pomagata držati v sramotnem suženjstvu nemštva, zakaj mu kujete verige germanizacije in mu kopljete narodni grob? — Zakaj mešate edino v korist nemštva strup bratskega sovraštva v dobi, ko se vsepovsod zbira pod jedno zastavo vse, kar govori isti jezik?

Ako ste Slovenci, — proč od bojnih vrst najhujših sovražnikov slovenskega imena v edinem deželnem zboru, kjer imamo Slovenci večino! X.

Belgrad lani in — letos. Lani ob tem času je zboroval kongres jugoslovanskih akademikov v Belgradu. Tedaj so bili prisotni tudi Slovenci. Letos otvarjajo srbsko vseučilišče ob prisotnosti zastopnikov vseh slovanskih plemen, samo Slovencev ni. K temu naravnemu dogodku vprašuje nekako grajalno „Slov. Narod“, kako to, da niso šli slovenski akademiki pretečeno nedeljo v Belgrad. Lani je dala „Kreditna banka v Ljubljani“ akademikom posojilo 600 kron. Podpisala sta dolžnico g. Franja dr. Tavčarjeva in jurist Gregor Žerjav. Tako po kongresu — dasi se je prej trdilo, da se te svote ne bo terjalo od dijakov, ampak jo poplača nekaj rodoljubni krog (gospa ali gosposod, tega ne vemo) — je zahtevala banka onih 600 K nazaj in ker jih ni plačala g. Franja dr. Tavčarjeva, je storil to slovenski visokošolec G. Žerjav! Ker se ni dobilo to pot takega dijaka, kakor je bil Ž. in so slovenski visokošolci ubožni, zato je bilo pogrešati letos zastopstvo slovenske Omladine v Belgradu. Med slovenskimi visokošolci pa je nekaj premožnejših, ki so ustanovili celo dr. Tavčarju na čast posebno društvo in prejemale letnih 200 kron iz rok „Narodne tiskarne“ v Ljubljani — zakaj ni ukazal „Slov. Narod“ tem, da naj gredo v Belgrad?

Nadvojvoda Josip Ferdinand, ki je bival dosedaj v Ljubljani kot polkovnik pri 27. pešpolku, je premeščen v Olomuc.

Na izrednem občnem zboru „Dramatičnega društva“ je bil namesto odstopivšega dr. Zbašnika voljen prof. Wester, dr. Tekavčič pa je na pri-govarjanje odborniško mesto zopet prevzel.

„Slovenske Matic“ CXL. odborova seja bo v ponedeljek, dne 23. oktobra t. l. ob petih popoldne v društveni pisarni. Spored: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Potrditev zapisnika o 139. odborovi seji. 3.) Poročilo gospodarskega odseka. 4.) Poročilo knjižnega odseka. 5.) Tajnikovo poročilo. 6.) Eventualia.

Gospod Fran Kadilnik, starosta slovenskih turistov, obhaja danes svojo 80letnico. Vrlemu ustanovniku turisticke na Kranjskem kličemo srčno: Da Vas Bog ohrani še mnogo let!

Usoda novomeške gimnazije. Deželna vlada naznanja novomeškemu županstvu v svojem nemškem dopisu, da se po odredbi naučne uprave državna gimnazija v Novem mestu ne sme na novo zgraditi, ampak naj se adaptira. Ker tako staro poslopje, kakor jo novomeška gimnazija, nikakor ni vredno adaptacije, se novomeško meščanstvo upravičeno zgraža nad „modrim“ sklepom naučnega ministrstva in pošlje na Dunaj v tej zadevi posebno deputacijo.

Shod „Deželne zveze kranjskih obrtnih združenj“. Na tem shodu, vršečem se 15. t. m. v „Mestnem domu“ v Ljubljani, je staval „Zvezni“ načelnik g. Kregar umestno resolucijo, naj bi se čim preje ustanovila samostojna delavska zavarovalnica za slučaj nezgod za Kranjsko s sedežem v Ljubljani. Kako postopa tržaška zavarovalnica s Kranjci, je splošno znano in je o tem obširneje govoril g. Malovič iz Novega mesta ter navedel tudi slučaj, ki se je zgodil v njegovi delavnici. G. Franchetti pa je staval resolucijo, tičečo se obrtnega dela v prisilni delavnici. Že l. 1883. je sklenil deželni zbor, da se obrtna dela v prisilni delavnici ne bodo več izvrševala. Ker pa je ne oziraje se na ta sklep ostalo vse pri starem, protestirajo obrtniki-davkoplačevalci odločno, da bi ta nepotrebna konkurenca še nadalje delala škodo obrtnemu stanu.

Za splošno in enako volilno pravico je pridilo v nedeljo 15. t. m. v areni „Narodnega doma“ v Ljubljani vodstvo socialnodemokratske stranke javen ljudski shod, katerega se je udeležilo tudi večje število slov. kršč. socialistov. Glavni govornik je bil E. Kristan. V svojem govoru je pojasnjeval pomen splošne volilne pravice, oštel trojico slov. liberalnih poslancev, nasprotujočih zahtevam po tej pravici, in pozival Slovence, naj gredo za to pravico složni v boj, v boj za politično svobodo. Govorila sta še za-

stopnika kršč. socialistov Štefe in Jeraj. Po shodu so se udeleženci uvrstili v sprevod, ki je korakal po ljubljanskih ulicah pred „Mestni dom“, kjer se je množica s klicem „Živela splošna in enaka volilna pravica!“ razšla.

Železnica 4810 m visoko. Na najvišjo goro v Evropi, na Mont Blank napravijo železnico. Da bodo imeli izletniki vedno lep razgled, ne pojde zobokolnica nikjer pod zemljo, ampak se vzpenja ves čas nad skalami. Do sedaj so rabili hribolazci na vrh gore vsaj 14 ur naporene hoje. Od sela Chamonix do vrha je sicer le 12 km, a pot je tako utrudljiva, po snegu in ledu, da je vsak vesel, ki pride po štirinajstih urah do vrhne kočice, kjer plačaš za posteljo celih 12 frankov, za navaden obed 6 frankov! Dvema vodnikoma moraš plačati vsaj 150 frankov. Poslej odpadejo vsi ti izdatki, vožnja z železnico v Mont Blank bo dosti nižja, kakor vsi ti mnogobrojni stroški.

Proti rji. Naš naročnik nas vpraša za svēt, ker mu zarjavi takoj orožje, noži in podobne stvari v njegovem vlažnem stanovanju. Temu odpomoremo s tem, če namažemo vse železne in jeklene dele s prav tanko plastjo zmesi, ki si jo napravi vsak sam, če pomeša prav dobro na 100 gramov vazelina 10 gramov žgane magnezije.

Devetkrat na novo zgrajeno mesto je mesto Martirano v Kalabriji. Potres ga je že osemkrat popolnoma razrušil. — Sedaj je sklenil občinski svet, naj se v zadnjem potresu zopet do tal uničeno mesto na novo zgradi ob vznožju gore Molinara.

Listnica uredništva: C. P. v L.: Takih podrobnosti ne moremo priobčevati. — Vaše drugo očitjanje je neosnovano, kajti če čitate slovenske časopise res tako temeljito, ste morali vendar opaziti, da nismo ponatisnili mi, ampak je bil uvodnik „Domovine“ z dne 19. septembra 1905, pod naslovom „Na razpotju“ ponatis prve polovice našega članka pod „Štajersko“ z naslovom „Naše razmere v pravi luči“. Izvleček tega je priobčil tudi „Slovenec“ v svoji 224. številki. — Eden sedanjih najtemeljitejših poznavalcev nemškega gledališča je Herman Bahr. Vsaj po našem mnenju. Konečno: Pošljite prosimo drugič kaj primernejega. — V. I. v S.: Vam pišemo. — Dr. — i — v L.: Hvala za priznanje. Ali ne jači nas samo to, ampak tudi skupno delo. Pišemo! — X. v L.: Hvala! Se priporočamo.

Ferd. Lev. Tuma:

„Zlata u življenja“

Cena K 1.50, po pošti K 1.60. — Naroča se pri L. Schwennerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Šunka

s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10 plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suhe meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld. glavina brez kosti po 50 kr.

Salame

dunajske po 80 kr., a la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20 a la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80 kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka,

brinovec pristen, liter od 70 kr. do 1.20, gld. 1.20, **brinov cvet** liter gld. 1.50 To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kr. naprej prekajevalec in razpošiljalet živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM

pristen le s trgovskosodno registrirano zeleno varstveno znamko z žigom Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krči, vomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zrago, napenjanje, telesno zaprtje, **influenca**, za rane, zobne bolečine itd. Poštne prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „roze centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, pošto spremljajo in z zavojem vred valjata 2 lončka K.3.60. Pristno le iz **lekarnarjeve** „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo. Vam vsezi z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pride denejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo pošilja sebi dopišljejo.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse boleti na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštanim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleničic (1 ducat)	5.— K	48 stekleničic (4 ducate)	16.— K
24 stekleničic (2 ducata)	8.60 „	60 stekleničic (5 ducatev)	18.— „
36 stekleničic (3 ducate)	12.40 „	Manj od 12 stekleničic	se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi v pravi sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste slinice ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsnih in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h; 6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Vsak dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“ in „Ježa“,

kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“,

kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Sl. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,

kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7 — 10 deli sveže vode — najboljše

najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost!

Izvanredno nizka cena!

1 liter pijače pride na 20 — 25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron,

3 kg kron 7.20, 5 kg kron 11.50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1.20 in 5 kg-ne za K 1.60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poština, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo.

V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač

„Abstinencija“

Ljutomer

Štajersko.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika.

Tisk umetniških razglednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN
A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEČ-BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogom „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.